

ШЕЌЕРНА РЕПА - *Beta vulgaris var. saccharifera*.

Стйойанско значење.

Шеќерната репа содржи шеќер во задебелениот дел на коренот и тој претставува главна цел во одгледување на оваа култура. При издвојување на шеќерот како нус производи се издвојуваат резанци и меласа кои се користат за исхрана на добитокот. Листот и главата од шеќерната репа кои се јавуваат како отпадок при бербата можат успешно да се силажираат сами или во смеса со 15, 20 или 30% луцерка.

При исхрана на молзните крави со корен од шеќерна репа се зголемува масленоста на млекото. Во многу Европски земји шеќерната репа се одгледува за добиточна храна при што се добиваат добри резултати.

Од еден хектар, при принос од 40 тони шеќерна репа се добива 4800 кгр. шеќер, 20 тони лист со глава како добиточна храна, 1800 кг. суви резанци, 1600 кгр. меласа и 2000 кгр. сатурационен мил.

Климатски и почвени услови за виреење.

Најдобро се развива на температура од 20-23 ° С. Недостигот од топлина влијае негативно врз приносот на корен и шеќер. Во котиледони измрзнува на -3 до -4° С, а од појавата на првиот чифт прави лисја, поднесува температура до - 8° С.

Според Волтман, потребите од воден талог во Централна Европа се идеални ако во текот на вегетацијата има 360 мм со правилен распоред по месеци и 240 мм зимска влага.

Светлината е многу важна и при нејзино намалување, што се случува при

облачно време, доведува до намалување на шеќерот во коренот.

Шеќерната репа бара почви со неутрална или слабо алкална реакција со рН 7-8. Најдобар почвен тип се черноземите и плодните алувиуми, како и полските песокливо-глинести почви.

Сорши.

Најважна особина на сортите е да даваат висок принос на корен и шеќер, како и да се отпорни на болести. Денес во светот најраширени се полиплодните сорти. Во Македонија се користат странски сорти на шеќерна репа кои ги увезува фабриката за шеќер во Битола.

Плодоред.

Поради проширувањето на болести, штетници и плевели, шеќерната репа не смее да се одгледува во монокултура.

Најдобри предкултури се житните и едногодишните легуминозни култури.

Шеќерната репа претставува многу добра предкултура за житните култури.

Обработка на почвата.

Се состои од задолжително заорување на стрниште на околу 15 см. и порано есенско длабоко орање на 30-40 см. Во текот на есента да се изврши рамнење и дисковање на површината. Пред сеидба се вршат 1 - 2 браносувања.

Ѓубрење.

Се користи органско (арско) и минерално ѓубриво. Арското ѓубре не е избалансирано во поглед на основните хранливи елементи за шеќерната репа па како

такво се користи 15 - 20 т. /ха во комбинација со минералните ѓубрива.

Доколку не е извршена анализа на почвата, а таа е средно обезбедена со хранливи материи, за добивање висок принос потребно е 130 - 140 кг./ха азот, 90-120 кг./ха фосфор и 140-160 кг./ха калиум.

До колку не е извршено есенско ѓубрење, се препорачува 400 - 600 кгр. 15:15:15 .

Сеидба.

За сеидба се употребува едноклично семе. Се сее рано напролет кога температурата на почвата е над 7° С. Временски кај нас тоа е втората половина на месец Март и првата половина на Април.

Сеидбата се врши во редови на растојание од 45 см. ред од ред, а во редот по проредувањето растојанието треба да биде на околу 20-22 см. што обезбедува склоп од околу 100.000 растенија.

Длабината на сеидбата зависи од типот на почвата и таа изнесува од 2 - 4 см.

Неѓа на йосевој .

Негата се состои од: проредување, култивирање, заштита, прихранување и наводнување.

Проредувањето се врши еднократно и тоа во период меѓу развиената прва двојка на постојани лисја и појавата на втори.

Се вршат 2 - 3 култивирања во време од поникнување на посевот па се до затворање на редовите.

За сузбивање на теснолисните плевели се користат хербицидите: Fokus, Furare super, Fusilade super, Dual-500 и др. За широколисни се

користат: Roneet, Betanal, Galbetan, Piramin, Goltix, Lontrel-100 и др.

Прихранувањето влијае многу повољно како врз приносот на коренот така и врз содржината на шеќерот (дигестијата). Пожелни се две прихранувања и тоа: првото по проредување на растенијата обично со првото култивирање во количина од 20 - 50 кг. азот, а второто пред затворање на редовите со околу 30 кг. азот.

Од штетниците шеќерната репа ја напаѓаат: репината пипа, потоа совицата, лисните вошки и репиниот болвач. Заштитата се состои во примена на инсектициди: Fastak, Karate, Lanate, Dipterox, Galation, Volation, Furadan Talstar-10ЕС и др.

Болести од кои најчесто страда се: палеж на пониците (трулеж) кое може да нанесе големи штети, потоа церкоспората, пламеницата, пепелницата кои кај нас не предизвикуваат поголеми штети.

Наводнувањето се извршува 3 - 7 пати ,во зависност од врнежите, со заливна норма од 50 - 70 мм. Кај песоковите почви да биде со помали норми но затоа пак почесто, а кај потешките - обратно. Најдобар начин на наводнување е со вештачки дожд.

Прибирање.

Најдобро е шеќерната репа да се прибира за време на нејзината техничка зрелост. Таа е технички зрела кога коренот веќе престанува да расте, а содржината на шеќерот достигне свој максимум. Прибирањето може да се врши рачно или машински. Рачното вадење е долготрајно а и скапа работа.

Машините за прибирање на шеќерната репа, според тоа во колку фази го вршат

прибирањето, може да бидат еднофазни (комбајни), двофазни и трифазни.

Веднаш по пробирањето, шеќерната репа се транспортира, во спротивно ако стои на нива извадена, на температура од 15 - 18° С, за 48 часа губи од својата тежина 15 - 20 %.

Со примена на погодна сорта, соодветна агротехника и заштита од болести и штетници, може да се добијат високи приноси од 50.000 - 70.000 кг/ ха.

ШЕЌЕРНА РЕПА

АГЕНЦИЈА
ЗА ПОТТИКНУВАЊЕ НА РАЗВОЈОТ НА
ЗЕМЈОДЕЈСТВОТО

Битола, в.Климент Охридски б.б. ком.лекс

Пелагонка 2, кај 3

т.ел. ++389 47 228 330,

Faks: +389 47 228-370

E-mail: agencija@mt.net.mk

<http://www.agencija.gov.mk>

Битола, 2006